

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 och 8 § lagen om nödcentraler

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att lagen om nödcentraler ändras så att lagen tillämpas på räddnings-, polis- och social- och hälsovårdsväsendets nödcentralverksamhet också i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner, som för närvarande inte hör till statens nödcentralssystem. Då ersätts räddningsväsendets kommunala nödcentral i huvudstadsregionen och polisens alarmerings-

centraler med ett system som överensstämmer med lagen om nödcentraler.

Det föreslås att lagen om nödcentraler samtidigt preciseras i enlighet med lagen om bildande av räddningsområden så, att begreppet lokalt räddningsväsende används i stället för kommunens räddningsmyndighet.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2004.

MOTIVERING

1. Inledning

Enligt lagen om nödcentraler (157/2000) finns för nödcentralverksamheten ett nödcentralverk som drivs av staten och till vilket hör en nödcentralsenhet med underlydande nödcentraler. De inrättades för att sköta räddnings-, polis- och social- och hälsovårdsväsendets nödcentralverksamhet. Systemet ersätter före utgången av 2006 de i lagen om räddningsväsendet (561/1999) avsedda särskilda kommunala nödcentralerna och polisens alarmeringscentraler. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2001.

Utanför tillämpningsområdet för lagen om nödcentraler står nödcentralverksamheten i Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda kommuner. På grund av specialförhållandena i huvudstadsregionen och de ställningstaganden som polisväsendet då gjorde lämnades de nämnda kommunerna utanför lagens tillämpningsområde. Riksdagen förutsatte i samband med att den antog lagen om nödcentraler att en utredning om nödcentralssystemet i huvudstadsregionen ges till riksdagen före utgången av 2003. Riksdagens förvaltningsutskott ansåg i sitt betänkande FvUB 8/1999 rd att man i framtiden bör sträva efter ett enhetligt nödcentralssystem i hela landet. Finansutskottet ansåg i sitt betänkande 3/2002 rd om statsrevi-

sorernas berättelse 2000 att en utvidgning av statens nödcentralverksamhet till att omfatta också huvudstadsregionen bör utredas som ett alternativ. Finansutskottet konstaterade också att om man i utredningsarbetet stannar för lösningar som förutsätter ändringar i lagstiftningen, bör de genomföras med det snaraste för att man skall undgå onödiga investeringar.

Inrikesministeriet har låtit göra utredningar på basis av vilka man stannat för att föreslå att de specialbestämmelser i lagen om nödcentraler som gäller det kommunala och branschspecifika nödcentralssystemet upphävs. Dessutom har frågan om indelningen i nödcentralskretsar i kommunerna i huvudstadsregionen och i de kommuner som hör till landskapen Nyland och östra Nyland preliminärt utretts. De kommuner som hör till dessa landskap, förutom de kommuner i huvudstadsregionen som nämns i 2 § 2 mom. lagen om nödcentraler, bildar för närvarande Nylands nödcentralskrets. Statsrådet beslutar särskilt om indelningen i nödcentralskretsar med stöd av lagen om nödcentraler och inrikesministeriet beslutar om nödcentralernas placeringssorter.

Inrikesministeriet har genom det beslut som meddelats den 20 juni 2000 om nödcentralernas placeringssorter bestämt att placeringss-

kommunen för Nylands nödcentral skall vara Kervo. Planeringen av byggandet av nödcentralen och verksamheten vid den samt beredningen av finansieringen har inletts. Denna regeringsproposition kommer att inverka på indelningen i nödcentralskretsar i landskapen Nyland och Östra Nyland. Avgörandet inverkar också på byggnadsplaneringen och planeringen av lokaliteterna. Beslutet om indelningen i nödcentralskretsar bör kunna fattas med det snaraste, så att centralerna kan planeras och byggandet och verksamheten inledas före utgången av 2006.

2. Nuläge

Enligt 2 § 2 mom. lagen om nödcentraler drivs i kommunerna Esbo, Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda en i lagen om räddningsväsendet avsedd kommunal nödcentral och särskilda alarmeringscentraler för polisen. De kommunala nödcentralerna sköter också social- och hälsovårdsväsendets nödcentralsuppgifter.

Kommunerna i landskapen Nyland och Östra Nyland, med undantag av de kommuner i huvudstadsregionen som nämns ovan, hör enligt statsrådets beslut om nödcentralskretsarna (604/2000) till Nylands nödcentralskrets. I dessa landskap verkar för närvarande sex kommunala nödcentraler och tre alarmeringscentraler för polisen. Enligt lagen om nödcentraler överförs nödcentralsverksamheten till staten före utgången av 2006. Enligt den plan som gjorts upp vid inrikesministeriet startar Nylands nödcentral i Kervo under 2005. Till den hör alla kommuner i Nyland och Östra Nyland, förutom huvudstadsregionen. I huvudstadsregionen kvarstår alltså den kommunala nödcentralen och systemet med en särskild alarmeringscentral för polisen.

3. Bedömning av nuläget

Det nuvarande nödcentralsarrangemanget i huvudstadsregionen leder på lång sikt till att det i övriga landet finns ett nödnummer, på vilket man får alla nödcentralstjänster, samtidigt som det i huvudstadsregionen finns två separata nummer (det allmänna nödnumret 112 och polisens nödnummer 10022). Användningen av två nummer förutsätter att det i hela landet informeras om de två olika sy-

stemen och numren.

Europeiska unionen har fattat ett beslut (rådets beslut 91/369/EEG) som förbinder medlemsländerna att använda det gemensamma europeiska nödnumret 112. För nödnumret har i olika direktiv fastställts särskilda egenskaper som behövs med tanke på nödsamtalen. De viktigaste egenskaperna gäller prioritering, identifiering, avgiftsfrihet och lokalisering. De statliga nödcentralerna och de kommunala nödcentralerna inklusive Helsingfors nödcentral använder nödnumret 112. Polisens nödnummer 10022 omfattas inte av alla specialegenskaper som behövs i nödsamtalsverksamheten.

En betydande del av de samtal som är avsedda för polisens nödcentral rings redan nu till numret 112, från vilket de måste förmedlas till polisens alarmeringscentral. Detta förorsakar en onödig fördröjning i behandlingen av nödsamtalen och föranleder dessutom tekniska problem och onödiga kostnader.

I statens nödcentraler finns ett datasystem som tjänar alla de myndighetsaktörer som ingår i nödcentralsverksamheten. I detta avseende avviker nödcentralerna i huvudstadsregionen från det allmänna systemet. Det mest fördelaktiga vore att alla nödcentraler skulle använda samma datasystem och gemensamma databaser.

4. Föreslagna ändringar

Syftet med propositionen är att ersätta den kommunala nödcentralen i huvudstadsregionen, vilken ordnats genom specialbestämmelser i lagen om nödcentraler, och polisens alarmeringscentraler i samma område med systemet enligt lagen om nödcentraler. Målet med propositionen är att förenhetliga nödcentralsverksamheten i landet och samla alla bestämmelser som gäller nödcentralerna i en enda lag. Avsikten är att befolkningen med det gemensamma nödnumret 112 skall få alla nödvändiga nödcentralstjänster från samma nödcentral, utan de dröjsmål som uppstår när myndigheterna verkar i separata centraler. Möjligheterna för nödcentralerna att bistå fältenheterna effektiveras. Lagen förutsätter att nödcentralerna placeras i utrymmen som gör det möjligt för centralerna att verka också under undantagsförhållanden. I en sådan miljö är det möjligt att hålla alarm- och

kommunikationssystemen i ständig beredskap och tekniskt sett aktuella.

Det föreslås att begreppet kommunens räddningsmyndighet i 8 § 1 mom. 9 punkten lagen om nödcentraler ersätts med begreppet lokalt räddningsväsende, som överensstämmer med lagen om bildande av räddningsområden (1214/2001).

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

De ekonomiska verkningarna av lagen om nödcentraler bedömdes i samband med att lagen stiftades (RP 87/1999 rd). Byggnads- och driftskostnaderna för de nödcentraler som gemensamt tjänar myndigheterna täcktes genom överföringar från polisens omkostnadsanslag och genom en minskning av de kommunala nödcentralernas statsandelar. De kostnader som följer av denna proposition skall täckas enligt samma princip.

Nödcentralverket har på uppdrag av inrikesministeriet utrett på vilket sätt nödcentralverksamheten i Nylands och Östra Nylands område kan ordnas (Nödcentralverkets rapport 3.5.2002 nr 32/1.7.1/2002). Följande alternativ behandlades:

- 1) ett system enligt det nuvarande,
- 2) en nödcentralskrets, till vilken alla kommuner i landskapen Nyland och Östra Nyland hör,
- 3) två nödcentralskretsar, där Helsingfors bildar en krets och de övriga kommunerna i landskapen Nyland och Östra Nyland bildar den andra kretsen,
- 4) tre nödcentralskretsar, där Helsingfors bildar en krets och kommunerna i landskapet Östra Nyland samt av kommunerna i landskapet Nyland Hyvinge, Träskända, Kervo, Mäntsälä, Nurmijärvi, Borgnäs, Tusby och Vanda bildar en krets, samt övriga kommuner i landskapet Nyland än de som nämns ovan bildar den tredje nödcentralskretsen.

Utgående från undersökningen är det mest fördelaktigt att sträva efter ett system med färre nöd- och alarmeringscentraler också i Nyland och Östra Nyland, men dessa skulle vara större än de nuvarande centralerna. I nödcentralernas verksamhet bör man beakta bl.a. deras roll som säkringsenheter för varandra, vilket har poängterats särskilt i polisförvaltningen. På grund av detta verkar det bästa alternativet för systemet i dag vara två

nödcentraler (alternativ 3). De årliga driftskostnaderna för detta alternativ vore enligt utredningen något större än för alternativ 2 och mindre än för alternativ 4. Det nuvarande systemet är det dyraste.

Alternativ 3, dvs. en modell med två statliga nödcentraler, passar bäst ihop med polisens, räddnings- och social- och hälsovårdsväsendets verksamhetsmål och står inte heller i någon särskild konflikt med kretsindelningarna hos någon myndighet som omfattas av systemet. Alternativet förutsätter inte tilläggsanslag i statsbudgeten, utan finansieringen sker med de ekonomiska resurser som finns.

Enligt propositionen uppgick omkostnaderna för de nödcentralsuppgifter som överförs till staten till sammanlagt 11 miljoner euro år 2001. I det nya systemet beräknas omkostnaderna för de statliga nödcentralerna uppgå till ca 9,6 miljoner euro enligt 2001 års kostnadsnivå. Syftet är att 3,6 miljoner euro av dessa kostnader täcks genom överföring från polisens omkostnadsanslag. Avsikten är att resten, dvs. ca 2,7 miljoner euro, täcks genom att den allmänna statsandelen per invånare till kommunerna enligt lagen om statsandelar till kommunerna minskas för att de kostnadsavdrag som reformen föranleder kommunerna skall kompenseras. Minskningen av den allmänna statsandelen gäller alla kommuner. Det föreslagna förfarandet motsvarar de principer som iaktogs när lagen om nödcentraler stiftades.

5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

I de nuvarande nöd- och alarmeringscentralerna i landskapen Nyland och Östra Nyland arbetar 223 personer enligt 2001 års statistikuppgifter. I den utredning som nödcentralverket gjort beräknas det totala antalet anställda i systemet enligt modellen med två nödcentraler (alternativ 3) uppgå till 166 personer, varav 71 arbetar vid Helsingfors nödcentral och 95 vid den nödcentral som täcker de övriga kommunerna i Östra Nyland och Nyland.

Den jourhavande personalen vid de kommunala nödcentralerna kan anställas nästan helt och hållet vid de statliga nödcentralerna och personalen vid polisens alarmeringscentraler kan anställas till den del som behövs. De jourhavande vid polisens alarmeringscentraler som inte behövs och som inte överförs till

de nya centralerna får övriga uppgifter inom polisen.

Pensionsförmånerna för den personal som förflyttas säkerställs på samma sätt som i den gällande lagen om nödcentraler.

6. Beredningen av propositionen

Lagen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

Utlåtanden om lagförslaget har begärts hos alla ministerier, länsstyrelsen i Södra Finlands län, samkommunen för Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, luftfartsverket, sjöfartsverket, dataombudsmannen, Kommunernas pensionsförsäkring, statskontoret, kommunerna i Helsingfors larmkrets och Kervo stad samt polisinrättningarna i häradena i området, nödcentralverket, rörliga polisen, Finlands kommunförbund, frivilliga organisationer inom räddningsväsendet, läroverken inom räddnings- och polisbranschen, statens arbetsmarknadsverk, det kommunala arbetsmarknadsverket och de centrala arbetstagarförbunden.

Kommunerna i Helsingfors larmkrets och polisinrättningarna i häradena i området motsatte sig inte i sina utlåtanden att nödcentralverksamheten överförs till staten. Inte heller

de övriga remissinstanserna hade något att anmärka på förslaget om att utsträcka nödcentralssystemet enligt lagen om nödcentraler till att gälla huvudstadsregionen.

7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

I en lag (158/2000) om ändring av lagen om räddningsväsendet (561/1999) finns bestämmelser om ordnandet av nödcentralverksamheten i kommunerna i huvudstadsregionen. Till riksdagen avlåts separat en proposition med förslag till räddningslag, som ersätter lagen om räddningsväsendet. Den nämnda propositionen och denna proposition bör behandlas och sättas i kraft samtidigt, eftersom denna propositions verkningar har beaktats i förslaget till räddningslag och det inte innehåller bestämmelser om nödcentralverksamheten i kommunerna i huvudstadsregionen.

8. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 2 och 8 § lagen om nödcentraler

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 18 februari 2000 om nödcentraler (157/2000) 2 § 2 mom. och
ändras 8 § 1 mom. 9 punkten som följer:

8 §

Rätt att få uppgifter ur register

En anställd vid nödcentralverket har för skötseln av uppgifter som enligt lag ankommer på nödcentralerna rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett uppdrag eller skyddet i arbete eller för att stödja enheten i fråga, avgiftsfritt få behövliga uppgifter på det sätt som överenskommits med den behöriga registeransvariga. I detta syfte kan fås

9) uppgifter om alarmeringen av räddningsenheter från det lokala räddningsväsende som avses i lagen om bildande av räddningsområden (1214/2001), uppgifter om åtgärder som räddningsenheterna vidtagit ur de åtgärdsregister som förs av det lokala räddningsväsendet samt uppgifter ur de övervakningsregister som förs av det lokala räddningsväsendet för övervakningen och kontrollen av brandsäkerheten,

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 18 oktober 2002.

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Kimmo Sasi*

Lag

om ändring av 2 och 8 § lagen om nödcentraler

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 18 februari 2000 om nödcentraler (157/2000) 2 § 2 mom. och
ändras 8 § 1 mom. 9 punkten som följer:

Gällande lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

Med avvikelse från vad som bestäms i 1 mom. tillämpas denna lag, med undantag för 7 §, inte på nödcentralverksamheten i Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrkslätt, Sjundeå och Vanda. Beträffande dessa kommuners nödcentralverksamhet samt skyldigheten att inrätta och driva en nödcentral gäller vad som i lagen om räddningsväsendet (561/1999) bestäms om kommunernas nödcentralverksamhet. I fråga om polisens alarmeringscentraler inom de kommuner som nämns i detta moment gäller vad som bestäms om dem i polisförvaltningslagen (110/1992) eller med stöd av den.

8 §

Rätt att få uppgifter ur register

En anställd vid nödcentralverket har för skötseln av uppgifter som enligt lag ankommer på nödcentralerna rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett uppdrag eller skyddet i arbete eller för att stödja enheten i fråga, avgiftsfritt få behövliga uppgifter på det sätt som överenskommits med den behöriga registeransvariga. I detta syfte kan fås

9) ur larndata- och åtgärdsregister som kommunens räddningsmyndighet för uppgifter om alarmering av räddningsenheter och åtgärder som dessa vidtagit samt ur de övervakningsregister som nämnda myndighet för uppgifter om övervakning och kontroll av brandsäkerheten, Denna lag träder i kraft den 200 .

Föreslagen lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

(upphävs)

8 §

Rätt att få uppgifter ur register

En anställd vid nödcentralverket har för skötseln av uppgifter som enligt lag ankommer på nödcentralerna rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna för att säkerställa de förberedande åtgärderna i anslutning till ett uppdrag eller skyddet i arbete eller för att stödja enheten i fråga, avgiftsfritt få behövliga uppgifter på det sätt som överenskommits med den behöriga registeransvariga. I detta syfte kan fås

9) uppgifter om alarmeringen av räddningsenheter från det lokala räddningsväsende som avses i lagen om bildande av räddningsområden (1214/2001), uppgifter om åtgärder som räddningsenheterna vidtagit ur de åtgärdsregister som förs av det lokala räddningsväsendet samt uppgifter ur de övervakningsregister som förs av det lokala

räddningsväsendet för övervakningen och
kontrollen av brandsäkerheten,

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen för-
utsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.
